

MINTAQALARDA TIBBIY TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA SOLIQ VA BOJXONA IMTIYOZLARINING TA'SIRI

Yusupova Mehribon O'ktamovna

Abu Rayhon Beruniy nomidagi
Urganch davlat universiteti dotsenti

Annotatsiya

Annotatsiyada mintaqalarda tibbiy turizmni rivojlantirishda soliq va bojxona imtiyozlarining ta'siri ilmiy asosda o'rganildi. Xalqaro va milliy manbalar asosida tibbiy xizmatlar eksportining iqtisodiy o'sishga ta'siri baholandi. Janubi-Sharqiy Osiyo davlatlari tajribasida qo'llanilgan imtiyozlar tizimi tahlil qilindi hamda O'zbekiston hududlarining institutsional imkoniyatlari aniqlandi. Erkin iqtisodiy hududlardagi foyda solig'i imtiyozlari, mulk va yer solig'idan ozod qilish hamda bojxona to'lovlarini bekor qilish choralarining tibbiy klasterlar shakllanishiga ta'siri asoslandi. Statistik ma'lumotlar asosida tibbiy turistlar oqimining o'sish dinamikasi yoritildi. Olingan natijalar asosida imtiyozlarni mintaqalar kesimida qo'llash bo'yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqildi.

Kalit so'zlar: tibbiy turizm, soliq imtiyozlari, bojxona imtiyozlari, klaster, eksport, mintaqaviy rivojlanish, erkin hudud

Аннотация

В аннотации было изучено влияние налоговых и таможенных льгот на развитие медицинского туризма в регионах. На основе международных и национальных источников была оценена роль экспорта медицинских услуг в экономическом росте. Проанализирован опыт стран Юго-Восточной Азии и определены институциональные возможности регионов Узбекистана. Обосновано влияние налоговых каникул, освобождения от налога на имущество и землю, а также отмены таможенных платежей на формирование медицинских кластеров. На основе статистических данных отражена динамика роста потока медицинских туристов. По результатам исследования разработаны практические рекомендации по применению льгот на региональном уровне.

Ключевые слова: медицинский туризм, налоговые льготы, таможенные преференции, кластер, экспорт, региональное развитие

Abstract

The abstract examined the impact of tax and customs incentives on the development of medical tourism in regions. Based on international and national sources, the role of medical service exports in economic growth was assessed. The experience of South-East Asian countries was analyzed and the institutional capacities of Uzbekistan's regions were identified. The effects of profit tax holidays, exemptions from property and land taxes, and the removal of customs duties on the formation of medical clusters were substantiated. Statistical data were used to illustrate the growth dynamics of inbound medical tourist flows. Based on the findings, practical recommendations were developed for the regional implementation of incentives.

Keywords: medical tourism, tax incentives, customs preferences, cluster, export, regional development

KIRISH

Tibbiy turizm soʻnggi oʻn yil mobaynida xizmatlar eksportining tez surʻatlar bilan oʻsayotgan tarmogʻiga aylangan. Bemorning sogʻliqni saqlash xizmatini oʻz davlati hududidan tashqarida olish maqsadida qilgan harakati endilikda mahalliy iqtisodiyotning emas, balki butun mintaqaning oʻsish omiliga aylangan. Janubi-Sharqiy Osiyodagi tibbiy va sogʻlomlashtirish turizmi bozori 2024-yilda 66,1 mlrd. AQSh dollariga teng baholanib, 2034-yilga qadar 218,4 mlrd. dollarga yetishi kutilmoqda [13]. Xalqaro tahliliy markazlar global bozorni 2034-yilga borib 283 mlrd. dollar darajasiga yetishini, oʻrtacha yillik oʻsish surʻati 15,6 foizdan kam boʻlmasligini taxmin qilmoqda [12].

Bunday oʻsish surati tibbiy turizmni rivojlantirishni tanlagan davlatlar uchun fiskal siyosatni alohida vositaga aylantirgan. Xizmatlar eksporti hisobiga valyuta tushumini oshirish, klinik infratuzilmaga investitsiyalarni jalb etish va malakali kadrlarni saqlab qolish maqsadida koʻpchilik davlatlar imtiyozli soliq rejimlari, bojxona toʻlovlaridan ozod qilish va sodda vizalar tartibini birgalikda qoʻllamoqda [12]. Mintaqaviy nuqtai nazardan qaraganda, bunday choralar tibbiy klasterlar shakllanishini tezlashtiradi, bandlikni oshiradi va sogʻliqni saqlash tarmogʻining sifat darajasini koʻtarishga xizmat qiladi [15].

Oʻzbekiston Respublikasida soliq va bojxona imtiyozlari mintaqalarni rivojlantirish strategiyasining muhim qismi sifatida shakllantirilgan. Erkin iqtisodiy hududlar, erkin turistik hudud “Charvoq”, farmatsevtika erkin iqtisodiy hududlari ishtirokchilari uchun foyda soligʻi boʻyicha imtiyozli muddatlar, mulk va yer soligʻidan ozod qilish, ishlab chiqarish va qurilish uchun import qilinadigan tovarlar boʻyicha bojxona toʻlovlaridan ozod etish chora-tadbirlari joriy etilgan [1], [2]. 2024-yil 23-sentyabrda qabul qilingan Prezidentning PQ-335-son “Tibbiy va sogʻlomlashtirish turizmini yanada rivojlantirish boʻyicha qoʻshimcha chora-tadbirlar toʻgʻrisida”gi qarori esa mintaqalarda tibbiy turizm uchun maxsus ragʻbatlantirish vositalarini joriy etishga yoʻl ochdi [14].

Maqolaning maqsadi mintaqalarda tibbiy turizmni rivojlantirishga soliq va bojxona imtiyozlarining qanday taʼsir koʻrsatishini nazariy jihatdan ochib berish, jahon tajribasini Oʻzbekiston sharoitiga moslashtirib baholash va imtiyozlarning samaradorligini oshirishga qaratilgan amaliy takliflarni shakllantirishdan iborat. Tadqiqotning ilmiy ahamiyati shundan iboratki, mintaqaviy tibbiy turizmga fiskal va bojxona imtiyozlari yagona tizim sifatida qaralgan.

ADABIYOTLAR SHARHI

Tibbiy turizm hodisasini sogʻliqni saqlash xizmatlari savdosi nuqtai nazaridan dastlabki tartibli baholashlardan biri Smith va hammualliflarning ishida keltirilgan. Ular tibbiy xizmatlar eksportini global xizmatlar savdosining tarkibiy qismi sifatida talqin qilib, bemor harakati boʻyicha toʻrt rejimli yondashuvni asosladi va davlat siyosati instrumentlarining roli jihatidan tahlil qildi [15]. Pocock va Phua Tailand, Singapur, Malayziya tajribasini qiyosiy oʻrganib, soliq imtiyozlari, akkreditatsiya talablari va davlat-xususiy hamkorligining tibbiy turizm xizmatlari sifatiga taʼsir mexanizmini koʻrsatib berdi [13].

Soliq imtiyozlarining samaradorligini baholashga bag'ishlangan ilmiy adabiyotlarda turli yondashuvlar mavjud. Jahon banki va OECD tomonidan tayyorlangan analitik hujjatlarda imtiyozlar "fiskal xarajat" sifatida qaralib, ularning byudjetga ta'siri va investitsion oqimlarni yo'naltirishdagi roli o'lchanadi [12]. Ba'zi tadqiqotlarda imtiyozli rejimlar investitsiya hajmiga emas, balki uning tarkibiga, ya'ni ilmiy sig'imli sektorlarga oqib o'tishiga yordam beradi degan xulosa keltiriladi. Markaziy Osiyo tadqiqotlarida esa imtiyozlar samaradorligini baholash uchun AETR/METR ko'rsatkichlari, byudjet tushumlari va investitsiya o'rtasidagi munosabat ko'rsatkichlari qo'llanilgan [6].

O'zbekiston sharoitida tibbiy turizm masalasi nisbatan yangi yo'nalish hisoblanadi. G'. Nuritdin o'g'lining tadqiqotida mamlakatga keluvchi tibbiy turistlar soni 2015-yildagi 12 mingdan 2023-yilda 61 mingdan oshganligi qayd etilib, mintaqaviy tibbiy turizm klasterlari shakllantirish bo'yicha ko'p o'lchamli yondashuv taklif etilgan. Tahlilga ko'ra, samarali tatbiq etilgan taqdirda mamlakat tibbiy turizm eksportidan yiliga 300 mln. AQSh dollarigacha tushum olishi mumkin [7]. PwC va xalqaro auditorlik tashkilotlari hisobotlari erkin iqtisodiy hududlarda investitsiyalar hajmiga qarab 3 yildan 10 yilgacha foyda solig'idan ozod qilish, mol-mulk va yer solig'idan istisno qilish chora-tadbirlarini batafsil tasniflagan [1], [2], [4].

Bojxona imtiyozlari masalasi alohida o'rin egallaydi. O'zbekiston qonunchiligida tibbiy texnika va dori vositalarini davlat ro'yxatidan o'tkazmasdan, bojxona rasmiylashtiruvizisiz olib kirish va olib chiqishga yo'l qo'yiladigan ayrim hollar belgilangan [10]. Erkin iqtisodiy hudud ishtirokchilari uchun ishlab chiqarish ehtiyojlari uchun olib kirilayotgan asbob-uskuna va xom ashyo bo'yicha bojxona to'lovlari bekor qilingan [2]. UNCTAD investitsiya monitoringi hujjatlarida turizm va sog'liqni saqlash sektorlariga taalluqli imtiyozlarning xususiy sektor ishtirokini kengaytirishdagi roli e'tirof etilgan [3].

Mavjud adabiyotlardagi bo'shliq esa fiskal va bojxona imtiyozlarini yagona instrumental majmua sifatida mintaqaviy darajada birgalikda baholaydigan tahlillarning kamligida ko'rinadi. Aksariyat ishlar yo umumiy turizm sektoriga, yo umumiy sog'liqni saqlash xizmatlariga bag'ishlangan bo'lib, mintaqalar darajasidagi tibbiy turizm klasterlari uchun moslashtirilgan baholash modelini taklif qilmaydi. Maqolada o'rganilayotgan masala xuddi shu bo'shliqni to'ldirishga qaratilgan.

METODOLOGIYA

Tadqiqotning nazariy asosini fiskal rag'batlantirish nazariyasi, mintaqaviy iqtisodiyot va xizmatlar savdosi nazariyasi tashkil etadi. Ishda kontent-tahlil, qiyosiy tahlil, tarkibiy mantiqiy va statistik dinamik tahlil usullaridan foydalanildi. Birlamchi ma'lumot manbalari sifatida O'zbekiston Statistika agentligining 2023-2024 yillardagi tibbiy turistlar oqimi bo'yicha rasmiy ma'lumotlari, Savdo va Investitsiyalar vazirligining ochiq hisobotlari, "Lex.uz" huquqiy axborot tizimida e'lon qilingan PQ-335-son qarori, hamda tax-legal.uz va PwC tomonidan tayyorlangan soliq sharhlari olindi [1], [4], [8], [9], [14].

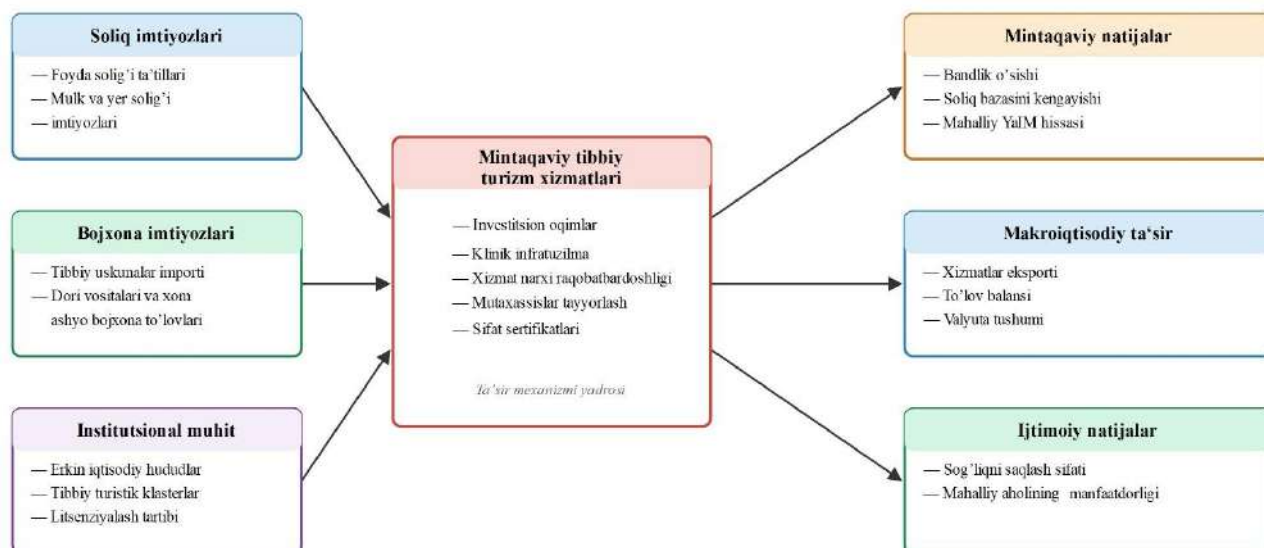
Ikkilamchi ma'lumotlar manbalari sifatida xalqaro analitik markazlar (Grand View Research, Global Market Insights, Future Market Insights, Credence Research,

IMARC Group) tomonidan tayyorlangan tibbiy turizm bozori bo'yicha hisobotlardan, hamda UNCTAD Investitsiya siyosati monitoringi hujjatlaridan foydalanildi [3], [12], [13], [15]. Mintaqaviy ko'lamdagi ko'rsatkichlar Janubi-Sharqiy Osiyo davlatlari uchun davlatga qarab guruhlandi va imtiyozlar tarkibi bo'yicha tasniflandi.

Tahlilning bosqichlari quyidagicha amalga oshirildi: birinchi bosqichda imtiyozlarning tasnifi va huquqiy asoslari aniqlandi; ikkinchi bosqichda jahon va mintaqaviy bozor dinamikasi qiyoslandi; uchinchi bosqichda O'zbekistondagi tibbiy turistlar oqimi va tegishli huquqiy chora-tadbirlar o'rtasidagi mantiqiy bog'liqlik aniqlandi; to'rtinchi bosqichda esa ta'sir mexanizmi kontseptual model shaklida umumlashtirildi (1-rasm). Tadqiqot davomida raqamli ma'lumotlar faqat rasmiy va xalqaro nashr qilingan manbalardan olingan, mavhum yoki tasdiqlanmagan ko'rsatkichlar foydalanilmagan.

TAHLIL VA NATIJALAR

Soliq va bojxona imtiyozlarining tibbiy turizmga ta'siri uch yo'nalishda namoyon bo'ladi. Birinchidan, foyda solig'i bo'yicha ta'tillar va kamaytirilgan stavkalar xususiy klinikalarning kapital qaytarish muddatini qisqartirib, klinik infratuzilmaga investitsiyalarni jalb etadi. Erkin iqtisodiy hududlar to'g'risidagi qonunchilikka muvofiq, ishtirokchilar 3 mln. AQSh dollaridan 5 mln. dollargacha investitsiya kiritisa 3 yil, 5 mln. dollardan 15 mln. dollargacha 5 yil, 15 mln. dollardan ortiq 10 yil davomida foyda solig'idan ozod qilinadi [1, 2]. Ikkinchidan, mulk va yer solig'idan ozod qilish kapitalni shifoxona binolari, sanatoriy va sog'lomlashtirish komplekslari qurilishiga yo'naltirishni iqtisodiy jihatdan oqilona qiladi. Uchinchidan, bojxona to'lovlarini bekor qilish tibbiy texnika, diagnostika uskunalari va ayrim dori vositalarining tannarxini pasaytirib, xizmat narxining xalqaro raqobatdoshligini ta'minlaydi [2, 10].

1-rasm. Mintaqaviy tibbiy turizmga soliq-bojxona imtiyozlarining ta'sir mexanizmi¹.

¹ Muallif tomonidan manbalar asosida tuzilgan.

1-rasm imtiyozlarning kompleks ta'sir mexanizmini ifoda etadi. Soliq, bojxona va institutsional imtiyozlar oqimlari mintaqaviy tibbiy turizm xizmatlari yadrosini shakllantiradi. O'z navbatida xizmatlar yadrosi mintaqaviy, makroiqtisodiy va ijtimoiy natijalarga zamin yaratadi.

Jahon tajribasiga ko'ra, mintaqaviy tibbiy turizm rivojlangan davlatlarda fiskal imtiyozlar markazlashtirilgan emas, balki klaster shaklida tatbiq etiladi. Tailandda 2024-yilda tibbiy turizm bozori 433,8 mln. AQSh dollarini, kengroq tibbiy va sog'lomlashtirish turizmi esa 31,5 mlrd. dollarni tashkil etgan; Bangkok, Sharqiy iqtisodiy yo'lak (EEC) va Chiang Mai mintaqalari kesimida soliq imtiyozlari va xalqaro vizalar bilan birga ishlatilgan [12]. Malayziyada davlat dasturi "Malaysia Healthcare Travel Council" doirasida xususiy klinikalarga soliq imtiyozlari, sodda vizalar va davlat-xususiy sheriklik mexanizmlari joriy etilgan, mamlakat bozori 2024-yilda 508,4 mln. AQSh dollarini tashkil etib, 2032-yilga borib 1,59 mlrd. dollarga yetishi prognoz qilinmoqda [13]. Indoneziyada 2025-yilda Bali orolida birinchi tibbiy turizm bo'yicha maxsus iqtisodiy hudud ochildi va u to'liq fiskal-bojxona rejimida ishlamoqda [15].

Quyidagi 1-jadvalda mintaqaviy tibbiy turizmga ta'sir ko'rsatuvchi soliq va bojxona imtiyozlari turlari bo'yicha taqqoslama keltirilgan. Jadval ma'lumotlari rasmiy soliq sharhlari, hukumat hujjatlari va xalqaro tahliliy hisobotlardan olingan.

1-jadval.

Tibbiy turizmga oid soliq va bojxona imtiyozlari turlarining qiyosiy tahlili¹

Imtiyoz turi	Mazmuni va shartlari
Foyda solig'i ta'tili (EIH ishtirokchilari)	Investitsiya hajmiga qarab 3 yildan 10 yilgacha to'liq ozod qilish; keyingi 5 yil amaldagi stavkadan 50% past stavka
Mol-mulk va yer solig'idan ozod qilish	EIH va erkin turistik hudud "Charvoq" ishtirokchilari uchun ishlab chiqarish va xizmat ob'ektlariga to'liq ozod qilish
Bojxona to'lovlaridan ozod qilish	Ishlab chiqarish ehtiyojlari uchun olib kelinadigan asbob-uskuna, xom ashyo va respublikada ishlab chiqarilmaydigan qurilish materiallari (rasmiylashtiruv yig'imi bundan mustasno)
VAT to'lovini kechiktirish	EIH ishtirokchilari uchun import qilinadigan tovarlar bo'yicha 120 kungacha kechiktirish
Tibbiy turizm bo'yicha maxsus chora-tadbirlar	Tibbiy va sog'lomlashtirish turizmi subyektlariga rag'batlantirish, mintaqaviy klasterlar shakllantirish, davlat-xususiy sheriklik
Aviakompaniyalar va aeroportlarga imtiyoz	Bojxona to'lovlaridan ozod, 3 yil davomida foyda va mol-mulk solig'i 50% kamaytiriladi

1-jadval ma'lumotlari ko'rsatadiki, O'zbekiston Respublikasidagi imtiyozlar tarkibi xalqaro tajribadagi asosiy elementlarni qamrab oladi. Foyda solig'i ta'tili xalqaro standartlarga muvofiq, investitsiya miqyosiga bog'lab tabaqalashtirilgan. Bojxona to'lovlaridan ozod qilish texnologik uskunalar va xom ashyo bo'yicha keng qamrovli, bu tibbiy infratuzilmani modernizatsiya qilish uchun moliyaviy yukni kamaytirishga xizmat qiladi.

¹ Manbalar asosida muallif tomonidan tuzilgan.

Soliq-bojxona imtiyozlari ta'sirining miqdoriy tarafi O'zbekiston statistik ma'lumotlarida aniq aks etgan. 2024-yil yanvar-noyabr oylarida mamlakatga 7,3 mln. xorijiy turist tashrif buyurgan, ulardan 98,8 mingi tibbiy maqsadda kelgan, bu o'tgan yilning shu davriga nisbatan 77 foizga ko'p [9]. Tibbiy turistlarning asosiy oqimi Tojikistondan (75,4 ming kishi), Qozog'istondan (11,3 ming) va Qirg'izistondan (9,2 ming) tashkil topgan [9]. Statistika agentligining oraliq hisobotiga ko'ra, 2024-yilning birinchi sakkiz oyida tibbiy turistlar soni o'tgan yilning shu davriga nisbatan 83,6 foizga oshgan [8]. Mamlakat turizm xizmatlari eksporti 2023-yildagi 2,14 mlrd. dollardan 2024-yilda 3,52 mlrd. dollarga ko'tarilgan [10]. "O'zbekiston-2030" strategiyasi doirasida tibbiy va ta'lim turizmi eksportidan birgalikda yiliga 1,5 mlrd. dollar tushum olish maqsadi belgilangan [11].

Imtiyozlarning mintaqaviy ta'siri quyidagi mexanizmlar orqali namoyon bo'ladi. Toshkent shahar va viloyatida joylashgan farmatsevtika erkin iqtisodiy hududlari (Bo'stonliq-farm, Parkent-farm), erkin turistik hudud "Charvoq" va sog'lomlashtirish komplekslari investorlar uchun moliyaviy yukni pasaytiradi. Buxoro va Samarqand viloyatlaridagi tarixiy-rekreatsion infratuzilma, Farg'ona vodiysidagi mineral suv manbalari va Toshkent viloyatidagi tog' iqlim sharoitlari tibbiy va sanatoriy-kurort xizmatlarini birlashtirish imkoniyatini beradi. PQ-335-son qarori esa mintaqalarda tibbiy va sog'lomlashtirish klasterlarini tashkil etish bo'yicha huquqiy poydevor yaratdi [14].

Janubi-Sharqiy Osiyo bozori tendensiyalari bilan qiyoslash O'zbekiston uchun salohiyatli ko'rsatkichlarni aniq belgilashga imkon beradi. ASEAN davlatlarida tibbiy va sog'lomlashtirish turizmi 2025-2034 yillarda yiliga 12,4 foiz, Janubi-Sharqiy Osiyo tibbiy turizm bozori esa 21,4 foiz o'rtacha sur'atda kengayishi prognoz qilinmoqda [13], [15]. Hozirgi vaqtda O'zbekiston jahon tibbiy turizmida 0,1 foizgacha hissaga ega bo'lib, mintaqaviy ko'rsatkichlarni qabul qilingan strategik maqsadlar darajasiga olib chiqish uchun fiskal va bojxona imtiyozlari yagona tizimda samarali qo'llanilishi muhim hisoblanadi [7].

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tahlil natijalariga ko'ra, soliq va bojxona imtiyozlari mintaqalarda tibbiy turizmni rivojlantirishning institutsional poydevorini tashkil etadi. Foyda solig'i bo'yicha ta'tillar, mulk va yer solig'idan ozod qilish, bojxona to'lovlarini bekor qilish o'zaro to'ldiruvchi vositalar majmuasi sifatida ish ko'rsatadi va ularning birgalikda qo'llanilishi mintaqaviy tibbiy klasterlar shakllanishini tezlashtiradi. O'zbekiston Respublikasida shakllantirilgan huquqiy poydevor jahon tajribasidagi asosiy elementlarni o'zida mujassam etgan, biroq imtiyozlardan foydalanish samaradorligini oshirish bo'yicha qo'shimcha chora-tadbirlar zarur.

Birinchi taklif sifatida mintaqalar kesimida tibbiy turizm uchun maxsus klaster mavqeyi bilan birga foyda solig'i ta'tilini xalqaro akkreditatsiyaga ega klinikalarga avtomatik tarzda qo'llashni belgilash maqsadga muvofiq. Bu xalqaro JCI yoki ISO 9001 standartlarini joriy etishga rag'batlantiradi va xizmat sifatining xalqaro raqobatdoshligini ta'minlaydi.

Ikkinchi taklif tibbiy uskunalar, sanatoriy va kurort komplekslarida foydalaniladigan rekreatsion uskunalar bo'yicha bojxona to'lovlaridan ozod qilish tartibini soddalashtirishga qaratilgan. Bunda erkin iqtisodiy hudud chegarasidan tashqaridagi mintaqaviy klinikalar uchun ham mavjud rejimni mintaqaviy klaster doirasida vaqtinchalik kengaytirish mumkin.

Uchinchi taklif imtiyozlardan foydalanish samaradorligini baholashning yagona uslubini joriy etishdir. Har bir imtiyoz turi uchun byudjetdan kelgan fiskal xarajat, tibbiy turistlar oqimining o'sishi va xizmatlar eksporti hajmi o'rtasidagi nisbatni o'lchaydigan ko'rsatkichlar tizimi shakllantirilishi lozim [6].

To'rtinchi taklif tibbiy turizm uchun moslashtirilgan bojxona-vizalik koridor tashkil etishni o'z ichiga oladi. Bemor va uning hamrohi uchun davolanish davriga moslashtirilgan viza rejim, transport va dori vositalarini soddalashtirilgan tartibda olib kirish va olib chiqish imkoniyati Janubi-Sharqiy Osiyo davlatlari tajribasidagi muvaffaqiyatli element sifatida tan olingan.

Beshinchi taklif PQ-335-son qarori bilan belgilangan chora-tadbirlarni amalga oshirishda mintaqaviy hokimiyatlar, Sog'liqni saqlash vazirligi, Investitsiyalar, sanoat va savdo vazirligi hamda Davlat soliq qo'mitasining birgalikdagi monitoring tizimini joriy etishdan iborat. Imtiyozlarning haqiqiy iqtisodiy ta'siri to'g'risidagi yillik ochiq hisobot mintaqaviy bozorlar shaffofligini va investitsion ishonchni mustahkamlaydi.

Yuqorida keltirilgan takliflarning amaliyotga tatbiq etilishi mintaqalarda tibbiy turizm xizmatlari eksporti hajmini ko'paytirishga, malakali kadrlarni saqlab qolishga, mahalliy aholining sog'liqni saqlash xizmatlaridan foydalanish sifatini oshirishga, hamda "O'zbekiston-2030" strategiyasida belgilangan tibbiy va ta'lim turizmi eksporti bo'yicha 1,5 mlrd. dollarlik mo'ljalga erishish jarayonini jadallashtirishga xizmat qiladi [11].

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. PwC Tax Summaries. Republic of Uzbekistan - Corporate - Tax credits and incentives. 2024. URL: <https://taxsummaries.pwc.com/republic-of-uzbekistan/corporate/tax-credits-and-incentives>

2. Embassy of the Republic of Uzbekistan in Malaysia. Free Economic Zones: Benefits and Preferences. URL: https://uzbekembassy.com.my/eng/economy/free_economic_zones/

3. UNCTAD. Investment Policy Monitor: Uzbekistan - Adopts new tax incentives to guarantee wider private sector participation. 2022. URL: <https://investmentpolicy.unctad.org/investment-policy-monitor/measure/3958/adopts-new-tax-incentives-to-guarantee-wider-private-sector-participation->

4. Tax-Legal.uz. Tax incentives for business in Uzbekistan. 2024. URL: <https://tax-legal.uz/en/tax-incentives/>

5. Uzbekistan Travel. Investing in Uzbekistan's Tourism. URL: <https://uzbekistan.travel/en/o/10-reasons-invest-uzbekistans-tourism-industry/>

6. Bobir Abdurakhmonov. The Effectiveness of Tax Incentives in the Tourism Sector of Uzbekistan. ResearchGate, 2021. URL:

<https://www.researchgate.net/publication/353261049> The Effectiveness of Tax Incentives in the Tourism Sector of Uzbekistan

7. G. S. Nuritdin o‘g‘li. Prospects for The Development of Medical Tourism in Uzbekistan. American Journal of Economics and Business Management, vol. 8, no. 7, 2025, pp. 3064-3072. URL: <https://www.globalresearchnetwork.us/index.php/ajebm/article/view/3757>

8. bne IntelliNews. Uzbekistan records 84% y/y rise in medical tourist visits in 8M24. 2024. URL: <https://www.intellinews.com/uzbekistan-records-84-y-y-rise-in-medical-tourist-visits-in-8m24-345463/>

9. Travel and Tour World. Uzbekistan’s Tourism Boom Reaches New Heights With 7.3 Million Visitors. 2024. URL: <https://www.travelandtourworld.com/news/article/uzbekistans-tourism-boom-reaches-new-heights-with-7-3-million-visitors-in-first-11-months-of-2024/>

10. U.S. International Trade Administration. Uzbekistan - Travel and Tourism Country Commercial Guide. 2025. URL: <https://www.trade.gov/country-commercial-guides/uzbekistan-travel-and-tourism>

11. Visit Tashkent. Uzbekistan Targets 20 Million Foreign Tourists by 2030. 2026. URL: <https://visittashkent.uz/news/uzbekistan-tourism-growth-plan/>

12. Grand View Research. Medical Tourism Market Size & Share - Industry Report, 2035. URL: <https://www.grandviewresearch.com/industry-analysis/medical-tourism-market>

13. Global Market Insights. ASEAN Medical and Wellness Tourism Market Growth 2034. URL: <https://www.gminsights.com/industry-analysis/asean-medical-and-wellness-tourism-market>

14. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 23-sentyabrdagi PQ-335-son “Tibbiy va sog‘lomlashtirish turizmini yanada rivojlantirish bo‘yicha qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi qarori. URL: <https://lex.uz/docs/7111505>

15. IMARC Group. South East Asia Medical Tourism Market: Size, Share and Forecast 2033. URL: <https://www.imarcgroup.com/south-east-asia-medical-tourism-market>

16. Axmadovich X. Z. HUDUDLARNING IJTIMOIIY TABAQALASHUV DARAJASINI BAHOLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH //Scientific Journal of Actuarial Finance and Accounting. - 2024. - T. 4. - №. 09. - C. 415-424.

Marketing

ilmiy, amaliy va ommabop jurnali

Muharrir:

Ingliz tili muharriri:

Rus tili muharriri:

Musahhih:

Sahifalovchi va dizaynerlar:

Xakimov Ziyodulla Axmadovich

Tursunov Boburjon Ortiqmirzayevich

Kaxramonov Xurshidjon Shuxrat o'g'li

Karimova Shirin Zoxid qizi

Sadikov Shoxrux Shuxratovich

Abidjonov Nodirbek Odijon o'g'li

2026-yil, aprel, 4-son

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar mas'ul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelavermasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga murojaat qilish mumkin. Ilmiy maqola, ommabop maqola, reklama, hikoya va boshqa ilmiy-ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

Elektron pochta:

info@marketingjournal.uz

Bot:

[@marketinjournalbot](https://t.me/@marketinjournalbot)

Tel.:

+998977838464, +998939266610

Jurnalning rasmiy sayti: <https://marketingjournal.uz>

Marketing jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi **Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2024-yil 04-oktabrdagi 332/5 sonli qarori** bilan milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan

"Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnali 2024-yil 15-martdan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **C-5669517** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan. **Litsenziya raqami: №240874**

"Marketing" ilmiy, amaliy va ommabop jurnalining xalqaro darajasi: **9710**. GOCT 7.56-2002 " Seriyali nashrlarning xalqaro standart raqamlanishi" davlatlataro standartlari talablari. **Berilgan ISSN tartib raqami: 3060-4621**